

Plan van Aanpak & inventarisatie

Programma Friese Waddenkust

Oktober 2018

Over het Plan van Aanpak Programma Friese Waddenkust

Het *Programma Friese Waddenkust* heeft als doel zowel de vele bestaande initiatieven als nieuwe ideeën en plannen langs de Friese waddenkust samen te laten bijdragen aan de leefbaarheid en sociaaleconomische ontwikkeling van het kustgebied. Met dit programma willen provincie, gemeenten en Wetterskip Fryslân inwoners faciliteren om van onderop aan hun eigen leefomgeving te werken en initiatieven te verbinden, zodat de slagkracht toeneemt.

Het programma zelf is een initiatief van de provincie. Het wordt opgesteld in samenwerking met de andere overheden in het gebied en in afstemming met de belangrijkste stakeholders (zie bijlage II). Het *Programma Friese Waddenkust* sluit aan op het Investeringskader Waddengebied en maakt gebruik van de mogelijkheden die het investeringskader biedt om projecten te financieren. Daarnaast wordt echter ook nadrukkelijk gekeken naar andere financieringsmogelijkheden om substantieel bij te dragen aan de grote opgaven waarvoor het gebied staat.

Werkwijze

Het Plan van Aanpak dat voor u ligt, is de eerste stap om tot dit *Programma Friese Waddenkust* te komen. Het geeft de aanleiding en kaders en schetst de werkwijze en agenda voor het opzetten van het programma. Het Plan van Aanpak wordt voor goedkeuring voorgelegd aan Gedeputeerde Staten, betrokken colleges en het bestuur van het waterschap om betrokkenheid - ook financieel - bij het programma vast te leggen en te borgen.

Vier stappen

De aanpak in dit plan bestaat uit vier stappen:

1. Het met de stakeholders maken van een gezamenlijke analyse van de opgave en opstellen van een visie/ambitie met agenda.
2. Inventariseren initiatieven in verschillende fasen (van idee tot concreet project) → in gesprek met de initiatiefnemers actualiseren en aanscherpen (status, haalbaarheid) → prioriteren → lijst scherp.
3. Opstellen definitief *Programma Friese Waddenkust*, inclusief begroting → vaststelling door staten, raden en algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân.
4. Start uitvoering *Programma Friese Waddenkust*

In de uitvoeringsfase, wordt jaarlijks beoordeeld of het uitvoeringsprogramma nog voldoende aanleiding (noodzaak en ruimte) geeft en draagvlak heeft voor een extra jaarschijf.

Waarom een Programma Friese Waddenkust?

Langs de hele Friese waddenkust speelt een aantal thema's waarmee inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden aan de slag willen, zoals leefbaarheid & krimp, landbouw & verzilting, waterveiligheid & klimaat en recreatie & toerisme. Het zijn grote thema's die een brede aanpak vragen. Er zijn veel ideeën en plannen, in verschillende fasen van ontwikkeling. Het *Programma Friese Waddenkust* is bedoeld om deze en toekomstige initiatieven verder te brengen en met elkaar te verbinden om tot een integrale, gebiedsgerichte ontwikkeling te komen.

Noordoost- en Noordwest-Fryslân delen een aantal maatschappelijke opgaven. De Friese waddenkustgemeenten staan hoog in de landelijke en provinciale werkloosheids- en armoedelijsten. Jongeren trekken weg en de leefbaarheid staat onder druk. Het Planbureau voor de Leefomgeving en CBS gaan in hun bevolkingsprognose 2015-2040 uit van een sterke krimp (10% of meer) voor alle gemeenten, behalve Harlingen. Ook klimaatverandering, bodemdaling en verzilting zijn grote opgaven, zowel voor de landbouw, als voor overheden en inwoners.

De noodzakelijke brede aanpak komt in het gebied maar beperkt tot stand. Het ontbreken van een gedeeld toekomstperspectief c.q. gedeelde ambitie, versnippering en een wirwar van regels waarin inwoners en organisaties makkelijk verstrikt raken, zorgen ervoor dat initiatieven niet voldoende van de grond komen, te weinig impact hebben en niet het gewenste regionale effect sorteren. De majeure opgaven *Vitale Kust en Afsluitdijk*, *Versterken en Vermarkten Werelderfgoed Waddenzee*, *Waddenzee* en *Havenontwikkeling en natuurverbetering* uit het *Investeringskader Waddengebied* bieden kansen, maar daarmee is de Friese waddenkust er niet. De opgaven waar de kust voor staat, vragen een bredere aanpak en meer dan alleen Waddenfondsgeld.

Doel

Het *Programma Friese Waddenkust* heeft de volgende doelen:

- Verbinden: van onderop, integraal en in samenhang oppakken van de opgaven van de Friese waddenkust op basis van gedeelde analyse van wat er nodig is en een gezamenlijk geformuleerde ambitie.
- Prioriteren: duidelijkheid over inhoudelijke opgaven en - op basis daarvan - over welke onderwerpen en projecten zich wel en niet lenen voor het programma.
- Regie: realiseren van een duidelijke structuur en verdeling van verantwoordelijkheden, zodat inwoners, ondernemers en organisatie weten bij wie ze moeten zijn met ideeën
- Aanjagen, ontwikkelen en tot uitvoering helpen brengen van lokale en regionale ideeën, initiatieven en plannen.
- Stroomlijnen van geldstromen om middelen optimaal te benutten en een zo groot mogelijke multiplier krijgen.

Thema's

De opgaven worden in het programma vertaald naar zes thema's. Deze thema's zijn een van de leidraden in de gespreksafbakening voor de inventarisatie (zie hieronder stap 2). Voor de meeste projecten geldt dat ze aan meerdere thema's (zullen) bijdragen (zie ook bijlage I). Zo is het doel van projecten gericht op recreatie en toerisme vrijwel altijd ook de leefbaarheid te versterken en zijn landbouwinitiatieven veelal natuurinclusief.

De zes thema's zijn:

- Leefbaarheid & krimp
- Landbouw & verzilting
- Recreatie & toerisme
- Waterveiligheid & klimaat
- Energietransitie
- Natuur

Afwegingskader

Het programma voorziet in een één-loketfunctie voor initiatiefnemers per regio. Naast de mate waarin een idee of project bijdraagt aan de gezamenlijk geformuleerde opgaven en ambitie, zijn het kunnen benutten van de kansen die het Waddenfonds en het Investeringskader Waddengebied bieden en de streekagenda's belangrijk in de afweging of initiatieven in aanmerking komen voor ondersteuning vanuit het programma. Het loket is goed op de hoogte van alle regelingen waarvan een initiatief gebruik kan maken, zodat het initiatiefnemers goed kan adviseren en een inschatting kan maken van de financiële haalbaarheid van plannen.

Randvoorwaarden

Of het *Programma Friese Waddenkust* het beoogde resultaat behaalt - dat wil zeggen dat het na uitvoering zo heeft bijgedragen aan de opgaven/ambitie dat de regio tevreden is -, is mede afhankelijk van een aantal randvoorwaarden:

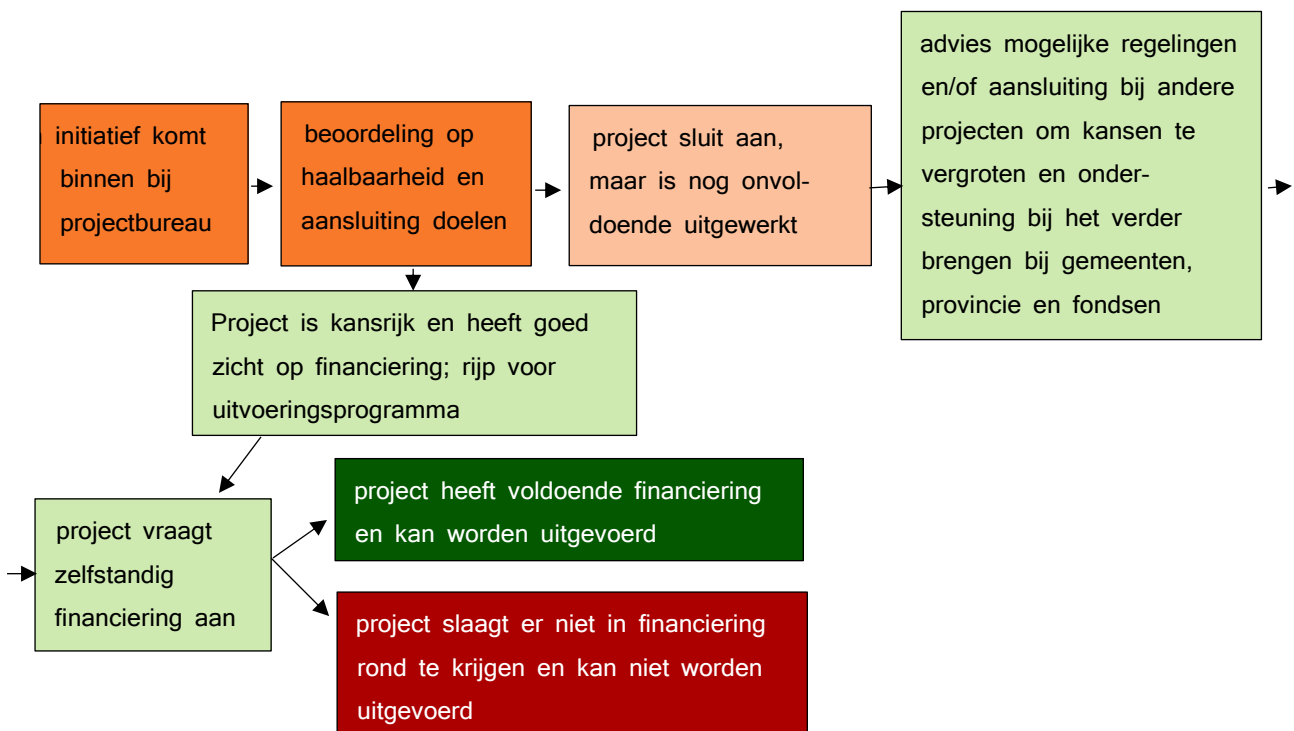
- Het programma moet gedragen worden door de regio en de stakeholders en in geval van overheden ook zijn vastgesteld
- De taakverdeling moet duidelijk zijn en binnen de betrokken organisaties zijn gekoppeld aan een functie.
- Overheden en stakeholders zijn betrokken en verbinden zich tot 2022* aan de doelen (tijd, geld en capaciteit).
- Het proces van zowel de inventarisatie als van *Programma Friese Waddenkust* moet helder en transparant zijn.

* Jaarlijks wordt gekeken of het vanuit de opgaven zinvol is een jaarschijf toe te voegen aan het uitvoeringsprogramma. Als dit het geval is, wordt hiervoor wederom bestuurlijk draagvlak gezocht.

Afbakening

- Het *Programma Friese Waddenkust* richt zich in principe op het werkgebied van het Waddenfonds, uitgebreid met Kollumerland e.o. Indien het vanuit de inhoud van een onderwerp logisch is een breder gebied te betrekken, dan is dit mogelijk.
- Het *Programma Friese Waddenkust* houdt zich uitsluitend bezig met projecten en plannen die bijdragen aan de gezamenlijk gedefinieerde opgave voor de Friese waddenkust.
- Belangrijke subsidiebronnen in de regio zoals het Waddenfonds, Iepen Mienskipfûns, LEADER en Budget Lokale Innovaties hebben een eigen adviescommissie die beslist of een subsidie wordt toegekend. Dat een project is genoemd in het *Programma Friese Waddenkust* wil niet zeggen dat het vanzelfsprekend door deze adviescommissies wordt gehonoreerd.

Aanpak

Het Plan van Aanpak bestaat uit vier stappen, waarvan de eerste wordt uitgevoerd als onderdeel van het opstellen van dit plan (zie tijdpad):

Stap 1:

Analyse van de opgave en formuleren van een gezamenlijke ambitie voor het *Programma Friese Waddenkust*.

Het resultaat van stap 1 is een gedeelde inhoudelijke agenda; richting voor de integrale gebiedsontwikkeling waaraan het *Programma Friese Waddenkust* werkt.

Stap 2:

De tweede stap bestaat uit het inventariseren van alle bestaande projecten en nieuwe ideeën en initiatieven in het gebied, die samen de eerste opzet vormen voor het uitvoeringsprogramma van het *Programma Friese Waddenkust*. Er zijn de afgelopen jaren veel inventarisaties gehouden, zoals de recent in het kader van de opgave Vitale kust uitgevoerde inventarisatie in Noordoost.

Het is nu vooral zaak de lijst scherp te krijgen. Welke initiatieven die op de lijstjes staan, zijn inmiddels al uitgevoerd, welke zijn een stille dood gestorven? Wat is de status van alle initiatieven en projecten die nog wachten op uitvoering en hoe levensvatbaar zijn die? Hebben ze ondersteuning nodig om tot uitvoering te kunnen komen en/of is verbinding met andere initiatieven mogelijk om tot een sterker plan te komen? Het programma laat nadrukkelijk ruimte voor nieuwe projecten die zich gedurende het proces aandienen.

Voor de inventarisatie wordt contact gezocht met alle initiatiefnemers van programma's, projecten en initiatieven uit het voorlopige uitvoeringsprogramma (bijlage I) om samen met hen te bespreken of en hoe ze hun initiatief verder kunnen brengen. Dit gebeurt op basis van een vooraf vastgesteld gespreksafbakening zodat het na de inventarisatie mogelijk is projecten en initiatieven te vergelijken en tot een voor alle partijen aanvaardbare prioritering te komen op grond van kansrijkheid en bijdrage aan de opgave en ambitie van het programma.

Het resultaat van stap 2 is een helder overzicht van SMART-geformuleerde projecten inclusief begroting per project (zicht op financiering). Van alle projecten moet duidelijk zijn of zij klaar zijn voor financiering en uitvoering (groen), nog verbetering behoeven, inhoudelijk of wat de financiering betreft (oranje) of niet haalbaar zijn (rood). Het streven is een zo groen mogelijke lijst.

Stap 3:

De derde stap bestaat uit twee onderdelen:

- A. Het voorleggen en vast laten stellen van het uitvoeringsprogramma in concept - dat wil zeggen de lijst met projecten en een begroting voor zowel de uitvoering van de projecten als de ondersteuning van initiatieven (aanjaag- en ontwikkelgeld) - door Provinciale Staten, de betrokken gemeenteraden en het bestuur van Wetterskip Fryslân.
- B. Het opzetten van het definitieve *Programma Friese Waddenkust*, waarin het uitvoeringsprogramma wordt opgenomen. In het programma wordt het proces beschreven en wordt het programmamanagement vastgelegd. Hoe wordt het programma georganiseerd zodat dit de inwoners optimaal faciliteert in het van onderop versterken en ontwikkelen van het kustgebied.

Het resultaat van stap 3 is een programma dat:

- initiatiefnemers duidelijk maakt waar ze met hun ideeën, plannen en projecten terecht kunnen, welke ondersteuning ze mogen verwachten en volgens welke procedure het programma werkt
- overheden en stakeholders inzicht geeft in de werkwijze en de organisatie
- aan de slag kan met een goedgekeurde en vastgestelde begroting.

Stap 4:

De vierde stap is de eigenlijke uitvoering van het programma tot in ieder geval 2022, met een mogelijk voortzetting tot 2026.

Organisatie

Stap 1

Samen met een aantal stakeholders wordt een analyse gemaakt van de opgave voor de Friese Waddenkust, die wordt vertaald in een ambitie. Opgave en ambitie worden vervolgens afgestemd met de bredere groep stakeholders die ook betrokken is bij de opstelling van het Plan van Aanpak (zie bijlage II - stakeholders) en de opgaveteams van het Investeringskader Waddengebied (waddenbrede afstemming).

Stap 2 en 3

De loketfunctie voor het aanjagen, ondersteunen en verbinden van initiatieven ligt bij de Streekhuizen.

Het programma staat onder leiding van een programmamanager van de provincie die verantwoordelijk is voor:

- de voortgang van het programma
- de interne communicatie en afstemming tussen de regio's
- de afstemming met andere programma's, waaronder de opgaven uit het Investeringskader Waddengebied (m.n. Vermarkten & Versterken en Vitale kust), en de buurprovincies.

Daarnaast is er vanuit de provincie Fryslân een projectcoördinator aangesteld voor het programma, die inzicht heeft in, overzicht houdt over en zorgt voor afstemming tussen de regio-overschrijdende projecten.

Vanuit de gemeenten zijn de dorpencoördinatoren en interne contactpersonen (regieteamleden) betrokken bij het programma. Zij initiëren mee, zorgen dat initiatieven bij de gemeenten op de agenda komen en ondersteunen in lokale procedures (bijvoorbeeld voor

vergunningverlening). Wetterskip Fryslân is betrokken als adviseur primaire keringen en als coördinator van initiatieven die raken aan zijn werkterrein. ANNO heeft vooral een verbindende rol.

Tijdpad

Voor deze stappen is het volgende tijdpad uitgezet:

Stap 1 tot december 2018	<i>December 2018 vastgesteld PvA</i>	Stap 2 1 februari 2019 tot 1 juni 2019	Stap 3 Onderdeel A: 1 juni tot 1 november Onderdeel B: 1 september tot 1 december 2019	Stap 4 Start Programma Friese Waddenkust 1 januari 2020
--------------------------------	--	--	---	--

Het tijdpad is gericht op de start van het *Programma Friese Waddenkust* op 1 januari 2020. Om die datum mogelijk te maken, is het tijdpad afgestemd op de agenda van Provinciale Staten. Uiteraard is het niet de bedoeling dat hiermee een rem wordt gezet op projecten die al (bijna) gereed zijn voor uitvoering. Deze projecten kunnen gebruik blijven maken van de ondersteuning die zij nu al krijgen vanuit gemeente, Streekwark en/of de provincie.

Bestuurlijke afstemming

In december wordt dit Plan van Aanpak voorgelegd aan de stuurgroepen van de Streekagenda Noordwest-Fryslân en ANNO, met het verzoek in te stemmen met het gezamenlijk opstellen van het programma Friese Waddenkust en daarvoor ambtelijke capaciteit beschikbaar te stellen.

Na een positieve behandeling in de stuurgroepen Noordwest en ANNO, wordt de periode tussen december 2018 en februari 2019 gebruikt om het Plan van Aanpak ter besluitvorming voor te leggen in de betreffende colleges van B&W, Gedeputeerde Staten en het Dagelijks Bestuur van Wetterskip Fryslân. Bovendien kan dit dienen als inbreng voor aanstaande coalitie-akkoorden van provincie en waterschap.

Het resultaat van stap 2 - de opzet uitvoeringsprogramma - wordt in juni eerst ter kennisgeving voorgelegd aan de stuurgroepen (GS, DB en de colleges). Na de zomervakantie van 2019 moet het op de agenda's komen van PS, raden en AB.

Capaciteitsplanning (stap 1 t/m 3)

De capaciteitsplanning (begroting) van het Plan van Aanpak is gebaseerd op de volgende tijdsinspanning per partner/functie:

Partner	functie	tijdsinvestering
Provincie	Programmamanager	0,3 fte
	Projectverwerver	0,2 fte
Gemeente Waadhoeke	dorpencoördinator	125 uur
	interne contactpersoon/regieteamleider	175 uur
Gemeente Noardeast	dorpencoördinator	125 uur
	interne contactpersoon/regieteamleider	175 uur
Gemeente Sudwest	dorpencoördinator	40uur
	interne contactpersoon/regieteamleider	60 uur
Gemeente Harlingen	dorpencoördinator	40 uur
	interne contactpersoon/regieteamleider	60 uur
Projectbureaus/streekhuizen	coördinator	0,1 fte
Wetterskip Fryslân	coördinator	100 uur
ANNO	reguliere verbindingsrol	-

Bijlage I - Uitvoeringsprogramma

[zie bijgevoegde Excell-sheet]